

Gelibolu ve Çevresi Planlama ve Tasarım Projesi

Doç. Dr.,
ODTÜ,
Şehir ve Bölge Planlama
Bölümü,

H. Çağatay KESKİNOK

ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2. Sınıf Planlama Stüdyosunda 2003-2004 Öğretim Yılında proje yeri olarak Gelibolu ve çevresi seçilmiştir. Gelibolu ve çevresi, doğal çevre zenginlikleri ve değerlerinin yanısıra Dünya tarihi açısından büyük öneme sahiptir. Çanakkale Savaşlarının geçtiği bu bölgedeki direnç, azim ve kararlılıktan bir Cumhuriyet doğmuştur. Yarımada, Cumhuriyetimizin kuruluş tarihinin bir müzesidir. Saroz Körfezi ve Çanakkale Boğazı savaş tarihinin yanısıra önemli doğa değerlerine sahiptir. Bu bölgenin korunması ve gelişme seçeneklerinin bu koruma yaklaşımı çerçevesinde oluşturulması kararlılığı özel öneme sahiptir.

Proje kapsamında öğrenciler ve öğretim elemanları iki kez Gelibolu ve çevresinde incelemelerde bulunmuşlardır. Birinci dönem incelemeleri sonucunda problemler ve potansiyeller saptanmış, Gelibolu ve çevresine ilişkin ileriye dönük gelişme ve koruma uzgörüleri (vizyonları) geliştirilmiştir. Gelibolu ve çevresinin ekolojik özellikleri, doğal, jeolojik, biyolojik, hidrolojik yapıları incelenmiş, Çanakkale Boğazı ve Saros

Körfezi'ni kapsayan geniş alanda kirlilik oranları ve kaynakları, ekolojik bozulmalara neden olan etmenler belirlenmeye çalışılmıştır. Dile getirilen incelemeler bölgenin toplumsal, ekonomik, tarihsel, kültürel, sanatsal özellikleri, yerleşim dokusu ve mimari yapılarına ve potansiyellerine yönelik incelemelerle birlikte yürütülmüştür.

Planlama alanının gelişme ve koruma problemlerine, bölge ve alt-bölge kapsamında yaklaşmış ve birinci dönem çalışmaları sırasında Gelibolu Yarımadası ve yarımadanın

anakara ile önemli buluşma noktalarına ilişkin düşünceleri de içeren üst ölçekli alt-bölge gelişme planları hazırlanmıştır. Bu üst ölçekli planlama çalışmaları sırasında öğrencilerden alternatif koruma ve gelişme *kurguları* geliştirmeleri beklenmiştir. Ayrıntılı planlama ve tasarım çalışmalarına genel çerçeve oluşturan bu kurgulardan yola çıkan planlama grupları, Gelibolu kentine ilişkin koruma ve gelişme seçenekleri geliştirmişlerdir.

Proje çalışmaları kapsamında 16-21 Nisan tarihleri arasında ikinci kez inceleme amacıyla ziyaret edilen Gelibolu’da, araştırma sonuçları paftaları, Gelibolu ve çevresini kapsayan üst ölçekli planlama projeleri, Gelibolu kentine ilişkin 1/5000 ölçekli gelişme ve koruma planları ile kente ilişkin değişik başlıklardaki konusal (tematik) çalışmalar sergilenmiştir.

PLANLAMA STÜDYOSU: AMAÇ, YÖNTEM ve PROGRAM:

ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2. Sınıf Planlama Stüdyosu’nda izlenmekte olan eğitim programı uzun süreli birikimlerin sonucudur. Stüdyo programının oluşumuna, son yirmi yıl içerisinde 2. sınıf stüdyosuna katılmış gerek tam zamanlı gerekse yarı zamanlı öğretim elemanları katkıda bulunmuşlardır. Stüdyo programı üç eğitim yılında, Mimarlık Bölümü 4. Sınıf Stüdyosundaki Prof. Dr. Yıldırım Yavuz grubu ile birlikte yürütülmüştür. Proje yerindeki araştırma ve incelemeler birlikte yapılmış, jüriler karşılıklı olarak tüm öğrencilere açık olarak gerçekleştirilmiştir. Üç yıl devam eden bu ortak program çok sayıdaki öğrencinin stüdyo gezilerine götürülmesinin getirdiği yükler nedeniyle ne yazık ki sürdürülemezdir. Kuşkusuz mimarlık ve planlama stüdyolarının eşgüdümlü olarak yürütülmesinin ve birbirlerinin

Gelibolu Sergisi sırasında proje sunuşları

önüne tartışmak ve üzerinde çalışmak üzere soru ortaya atmalarının yararları büyük olacaktır.

Planlama stüdyosunun amacı, öğrencilerin kapsamlı planlama çerçevesinde farklı planlama ölçeklerinde karar geliştirebilme ve çözüm üretebilme becerilerini geliştirmektir. Stüdyo çalışmalarında, planlama yeri olarak seçilen kent ve çevresine, doğal ve tarihsel çevre koruma hedefleri ile sosyo-ekonomik gelişme hedeflerinin bütünleştirildiği gelişme kurguları çerçevesinde yaklaşılmaktadır. Üst ölçekte geliştirilen kurgular, seçilen kentin planlama ve tasarım çalışmalarında temel başvuru çerçevesi oluşturmaktadır. Bu kapsamlı planlama çerçevesi, alt-bölge, kent ve kent bölgeleri düzeylerinde farklı planlama ölçeklerini içermektedir. Öğrencilerden, seçilen planlama bölgesi içinde birbirlerinden bağımsız gerçekleşen ya da ilişkileri zayıf üretim ve diğer etkinlik ve öğeleri ortak gelişme kurguları kapsamında birbirleriyle ilişkilendirmeleri ve iktisadi akılcılaştırmalara gitmeleri, daha sonra üst ölçeklerde geliştirdikleri –ütöpic düşünceleri de içeren- gelişme ve koruma kurgularından hareketle öngördükleri gelişmenin niteliği ve koşulları ile tutarlı planlama ve tasarım ilkeleri geliştirmeleri beklenmektedir.

Bu kapsamda, süreç şu adımları içermektedir: i) *Sorun saptama*, ii) *nedensel ilişkilendirme*, iii) *-belirli bir sorunsal çerçevesinde oluşturulan uzgörümler kapsamında- anlamlı ilişkiler kurma*, iv) *ilkeler belirleme*, v) *hedefler koyma* ve vi) *düzen oluşturma* gibi. Bunlar geri beslemeli olarak, yer yer de birbirleri içine geçerek süreci şekillendirmektedir. Bu süreç stüdyo ortamında toplu açıklamalar, karşılıklı konuşmalar, dersler, sorun örnekleri gösterme, sorun çözümüne yönelik düşünce geliştirme ve proje tanımlamaları yoluyla geliştirilmektedir.

Stüdyo çalışmalarında, planlama yeri olarak seçilen kent ve çevresine, doğal ve tarihsel çevre koruma hedefleri ile sosyo-ekonomik gelişme hedeflerinin bütünleştirildiği gelişme kurguları çerçevesinde yaklaşılmaktadır.

2003-2004 Öğretim Yılı Stüdyo Öğretim Elemanları:

Bilge Arslan (Arş.Gör.), Çetin Göksu (Doç.Dr.), Ersan Koç (Arş.Gör.), Fikret Zorlu (Arş.Gör.), Gönül Tankut (Prof.Dr.), H.Çağatay Keskinok (Doç.Dr.), Nil Uzun (Y.Doç.Dr.), Olgu Çalışkan (Arş.Gör.), Onur Dal (Yarı zamanlı Öğ.Gör.), Zeynep Aktuna (Arş.Gör.),

2. Sınıf Planlama Stüdyosu'nda aşağıdaki öğretim elemanları değişik zamanlarda ve sürelerde katkıda bulunmuşlardır.

Adnan Barlas, Alım Erdemir, Alper Özkan, Anlı Ataöv, Aslı Aras, Asuman Erendil Bahar Gedikli, Banu Aksel, Baykan Günay, Bilge Arslan (*Peyzaj Mimarı*), Burcu Çıngı, Cana Bilsel (*Mimar*), Cansu Canaran, Çetin Göksu, Dilek Postacıoğlu, Erhan Acar, Ersan Koç, Ersan Ocak, Fikret Zorlu, Funda Erkal, Gönül Tankut, Gül Hafızoğulları, H.Çağatay Keskinok, İzzet Özkeresteci (*Mimar*), Kunt Kuntasal (*Yarı zamanlı*), Melih Ersoy, Meltem Şenol, Mustafa Aslaner (*Yarı zamanlı, Mimar*), Nedim Kemer (*Peyzaj Mimarı*), Nil Uzun, Oğuz Özbek, Olgu Çalışkan, Onur Dal (*Yarı zamanlı, Peyzaj Mimarı*), Ömer Kırıl (*Yarı zamanlı*), Özcan Esmer, Özgehan Özen, Petek Kovancı, Serdar Özbay, Sinan Burat (*Peyzaj Mimarı*), Siyami Türkan, Tolga Levent, Tolga Ünlü, Tülin Özbiçer, Tuna Taşan, Türkay Ateş, (*Yarı zamanlı*), Uğur Yalçınar (*Makine Mühendisi*), Yasemin Sarıkaya, Yavuz Duvarcı, Zeynep Aktuna.

(Not: Akademik ünvanlar yerine yalnızca farklı disiplinlerden olanlar ile yarı zamanlı öğretim görevlileri belirtilmiştir)

Stüdyo programında öğrencilerden, bilimsel bakış açısı ile ele alınan ve seçilen problem alanlarında çözüme ilişkin tasarım geliştirmeleri ve geliştirilen tasarım çözümlerine ilişkin hedef, karar ve program üretmeleri beklenmektedir. Bunların yanısıra öğrencilerin ütopyik düşünce geliştirmeleri özendirilmekte, toplu tartışmalarda ütopyik düşünce geliştirmelerine olanak sağlayan düşünme alıştırmaları yaptırılmaktadır.

Sergi hazırlıkları

Planlama çalışmalarına temel olan araştırmalar sırasında kent ve çevresinin sorun ve potansiyelleri saptanmaktadır. Araştırma konuları dört ana başlık altında toplanmaktadır: i) *Kültürel ve tarihsel kaynaklar*, ii) *doğal kaynaklar*, iii) *toplumsal ve ekonomik gelişme dinamikleri* ve iv) *mekansal yapı, yerleşme dokusu ve yapılaşma düzeni*.

2. Sınıf Planlama Stüdyosu, 1. Sınıf Planlama Stüdyosunun temel tasarım kavramları ile somut kent yapıları arasında ilişkisinin kurulduğu bir planlama-tasarım stüdyosu olup üç bütünleşme sorunsalı üzerinde kurgulanmıştır:

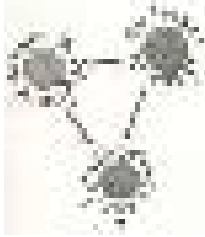
• *Planlama ve tasarım bütünleşmesi*: Mekanın üretilmesi ve yaratılması ile ilişkili belirli bir sorunun ya da sorunların çözümüne yönelik süreç tasarımı ve örgütlenmesini anlatan planlama ile belirli bir sorunun çözümünde nesneye biçim vermeyi anlatan tasarım ilişkiseliliği ve bütünleşmesi,

• *Bilim, strateji ve ütopya bütünleşmesi*: Planlama ve tasarımın üç ayağı: Stratejik düşünce, bilimsel düşünce ve ütopyik düşünce. Neyin ne şekilde olduğunu ve oluştuğunu, belirlenme ilişkilerinin çözümlenmesine karşılık gelen *bilimsel düşünce* ile neyin ne şekilde ve nasıl olacağını ve olabilir kılınacağını ve programını anlatan *stratejik düşünce* ve gerçek yaşamın sorunlarından, gerilimlerinden beslenen

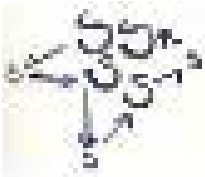
özlemleri, hayalleri içeren *ütöpic düşünce* arasındaki bütünleşme.

• *Soyut ve somut düşünce ilişkiseliliği ve bütünleşmesi*: Öğrencinin somut sorunlardan hareketle *soyutlama* yapabilme ve *kavram-sallaştırmalara* gidebilme, daha sonra somut sorun alanlarına yoğunlaşabilme becerilerini geliştirilmesidir. Somut olgulardan soyutlamalara, soyut düşünceden somut olgulara, tekrar soyutlamalara!

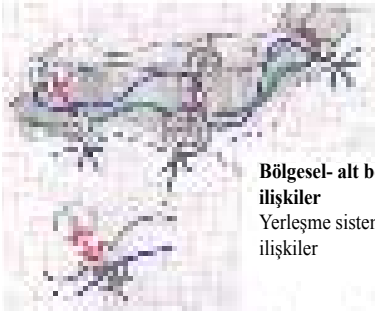
Bu bütünleşme sorunsalı, planlama ve tasarım süreçleri arasında *birbirlerini izleyen* değil birbirleri ile *eş zamanlı* bir ilişkiyi öngörmektedir. Bu ilişki, herhangi bir tasarım çözümünün nasıl bir

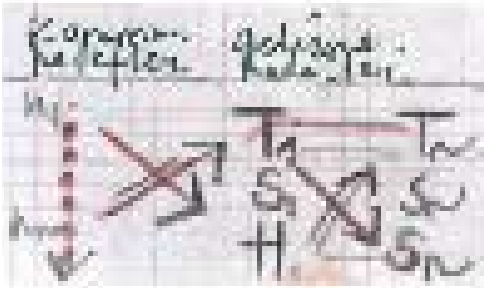
Planlama ve tasarımın üç ayağı.
Üç bütünleşme:
Stratejik Düşünce, Bilimsel Düşünce ve Ütöpic Düşünce

Soyut-somut düşünce ilişkiseliliği
Somut olgulardan soyutlamalara, soyut düşünceden somut yapılara, tekrar soyutlamalara

Bölgesel- alt bölgesel ilişkiler
Yerleşme sistemleri, işlevsel ilişkiler

Koruma hedefleri ve gelişme hedefleri
Seçeneklerin üretilmesi

süreç tasarımı (etkinliklerin, araçların belirlenmesi ve örgütlenmesi) aracılığı ile olabilir kılınabileceği vb., sorularla öne çıkarılmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda öğrencilere, *algoritmik düşünce* becerilerini geliştirecek, -ancak bu becerileri tasarım çözümleri ile birlikte geliştirmelerine yönelik çalışmalar yaptırılmaktadır. Diğer yandan, temel tasarım eğitimi verilen 1. Sınıf Planlama Stüdyosunun *tümevarım* yöntemi 2. Sınıf Stüdyosunda planlama ölçekleri açısından *tümdengelim* yaklaşımı ile bütünleştirilmekte ve *tümevarım-tümdengelim ikilemi* diyalektik bir çerçevede aşılmaya çalışılmaktadır. Bir yıllık bir eğitim dönemine yayılan planlama ve tasarım çalışmalarında, ele alınan kent ve çevresine gelişme ve koruma hedefleri çerçevesinde tanımlanabilecek bir bölge, alt bölge ya da bir havza sorunsalı kapsamında yaklaşılmakta, daha sonra koruma ve gelişme kurgularına göre planlama alanı olarak seçilen kentin üstleneceği işlevler, gelişme yön ve büyüklükleri ve sorun alanları tanımlanmaktadır. Üst ölçekli planlama çalışmaları ile kente ilişkin ele alışlar arasındaki *tümdengelim-tümevarım bütünselliği*, kente ilişkin *konusal (tematik) çalışmalar* ve kente ilişkin araştırma ve incelemelerin yanısıra, kentin belirli bir parçasının ya da bir noktasındaki bir problemin çözümüne yönelik *günlük temrinler* ile sağlanmaktadır. Bu şekilde öğrencinin üst ölçeğe ilişkin gelişme-koruma kurgularının alt ölçeğe ilişkin deneyimleri ile *geri beslemesi* gerçekleşmektedir. 2. Sınıf stüdyosunda, 1. Sınıf Planlama Stüdyosunun *görsel düşünce ve algıya* ilişkin temel tasarım kavramlarının yanısıra toplumsal ve fiziksel gereklilikler ve nesnellikler, insanın biyolojik ve fiziksel gereksinimleri ve durumu ve iktisadi gerekliliklere başvurulmaktadır.

1. Sınıf Planlama Stüdyosundan aktarılan bazı temel tasarım kavramları:

Açıklık, ağ, anlam, aynılaşıma, başvuru noktaları, biçim, denetlenen alan, derinlik, dil, dolu-boş ilişkisi, düzen, geçiş bölgesi, geometri, hacim, hareket, iz, kademelenme, karşıtlık, kenar, kent imgeleleri, kuşatma, küme-ayırma, nefes alma mekanı, odak, omurga, ölçek, örüntü, özel alan-kamusal alan ilişkisi, parça-bütün ilişkisi, ritim, simetri-asimetri, süreklilik, yakınlık, yapı.

2. Sınıf stüdyosunda, 1. Sınıf Planlama Stüdyosunun *görsel düşünce ve algıya* ilişkin temel tasarım kavramlarının yanısıra toplumsal ve fiziksel gereklilikler ve nesnellikler, insanın biyolojik ve fiziksel gereksinimleri ve durumu ve iktisadi gerekliliklere başvurulmaktadır.

PLANLAMA
2004/3

Tasarım ve planlama becerilerinin, alışkanlıklara dayalı olarak geliştirilmesi yerine felsefi bir tartışma temelinde oluşturulması hedeflenmektedir.

Temel tasarım eğitimine ilişkin kavramların yanısıra tasarım ve planlama bütünselliği şu kavramlarla çeşitlendirilmektedir:

Afet duyarlı planlama ve tasarım, afet riskleri, algılanabilirlik, alt bölge, araştırma geliştirme, arazi kullanımı, aşırı tasarım, bölge, canlandırma, çoklu kullanımlılık, doğa ile tasarım, doğa-kent bütünleşmesi, doğal ve tarihi çevrenin korunması, doğaya yabancılaşma, dolaşım, ekoloji, enerji etkin kent, erişebilirlik, flora ve fauna, geri kazanım, güvenli kent, halk sağlığı, hareketin örgütlenmesi ve düzenlenmesi, hareketlilik, hizmet etki alanları, işlev, işlevsel bütünleşme, işlevsellik, kamu yararı, kamusal alan, kamusal alan-özel alan ilişkisi, kamusal hizmetler, kamusal alan ilişkisi, kamusal hizmetler, kamusal alan ilişkisi, kamusal alan-özel alan ilişkisi, kamusal alan ilişkisi, kırı-kent ilişkisi, kırı-kent sürekliliği, kıyı-kent bütünleşmesi, kullanma dengesi, kurgu, kültürel ve tarihsel miras, kütle, mekanın örgütlenmesi, mekanın üretimi, mülkiyet, ölçeklerarası ilişki, örgütlenme, simgesellik, sosyo-mekansal eşitlik, sulak alanlar, havza, süreç, sürdürülebilir yerleşmeler ve yapılar, sürdürülebilirlik, toplulaştırma, toplumsal eşitlik, toplumsal yapı, toplumsallaşma, ulaşılabilirlik, uzgörü, üretim, yabancılaşma, yapı, yararlanma, yenilenebilir enerji kaynakları, yerleşme kademelenmesi, yoğunluk.

Bütün bu kavramlar öğrencilere sorular yönlen-direrek ve sordurarak kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu şekilde öğrencinin yorum yapma, *kavramsallaştırmalara* gitme ve *soyutlama* becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Örnek olarak:

- Tasarım ve planlama çözümlerimiz *kamusal yararları* sağlıyor mu? Hangi çözüm kentsel hizmetlerden ve olanaklardan eşit olarak yararlanma konusunda *sosyal adalet*e hizmet ediyor? Hangi çözüm adil bir *kalkınma* ve *toplumsal refah* olanakları sağlıyor?
- Planlama ve tasarım çözümlerimizi *koruma* kavramı çerçevesinde nasıl biçimlendirebiliriz?

- Planlama ve tasarımda *koruma-kullanma dengesi* nedir? *Sürdürülebilirlik* ne ölçüde anlamlı bir kavramdır?
- Kentin imgeleri nelerdir? Gelişme ve koruma kurgularınızdan çıkan kent *imgeleri* nelerdir?
- Kentte *başvuru noktaları* nelerdir?
- Kentte mekanın üretilmesinde ve yaratılmasında sorunlar nelerdir? *Aynışma*, *yinelenme* mi? Yoksa *düzensiz farklılaşma* mı? Tasarım eksikliği mi? Yoksa *aşırı tasarım* mı?
- Koruma ve tasarım sorunsalımız çerçevesinde kentte ne tür *izler* saptayabiliyoruz? Kurgularımızla ilişkili kentin mevcut izleri ile tutarlı yeni izler nasıl yaratabiliriz? vb...

Öğrencilerin, üst ölçüğe ilişkin gelişme kurgularının alt ölçekteki çalışmalara aktarılmasından kaynaklanan problem alanlarını tanımlamaları ve daha sonra bu problem alanlarından hareketle çözüme yönelik müdahale tiplerini plan gösterim (lejan) maddeleri olarak belirlemeleri istenmektedir.

Öğrencilerden, her ölçekteki planlama ve tasarım çalışmalarında, bölge, alt bölge, kent ve kent parçalarına ilişkin tüm konularda, ister kapsamlı *koruma-gelişme* kurgularında, isterse *belirli* bir sorunun çözümüne yönelik (ad hoc) çalışmaların tümünde mutlaka üst ölçekte geliştirdikleri bir *uzgörüden* (vizyon) hareket etmeleri beklenmektedir.

Toplu tartışmalar sırasında öğrencilere aşağıdaki- lere benzer sorular yöneltilmektedir:

- Özgün yerel potansiyelleri ne şekilde değerlendirebiliriz ve nasıl harekete geçirebiliriz?
- Konut ve çalışma alanlarının çevre kalitesi ne durumdadır? Ne tür sorunlar ve eksiklikler saptıyoruz?
- Ortak kamusal alanların oluşumu ile ilişkili sorunlar nelerdir? Eksik sosyal donatı alanları sorunu var mıdır?
- Bölge veya alt bölge içinde yerleşme kademelenmesi ve hizmet sunumuna ilişkin sorunlar nelerdir?
- Yerleşmelerin *afet riskleri* açısından gelişme potansiyelleri var mıdır? Ne tür sorunlar saptayabiliyoruz?
- *Alternatif enerji kaynaklarından* yararlanma

olanaklarımız nelerdir? Alternatif enerji kaynaklarından yararlanmayı öne çıkaran tasarım ve planlama çözümlerimiz neler olabilir? Bu çözümleri diğer kentsel gerekliliklerle nasıl ilişkilendirebiliriz? Alternatif enerji kaynaklarından etkin biçimde yararlanmaya olanak sağlayan yerleşim ve yol sistemi nasıl olabilir?

- Kırdan kente ve yerleşmeler arasında göç dinamiklerini nasıl yönlendireceğiz?
- Doğal ve tarihi verilerin korunmasından vazgeçmeksizin gelişme olanakları yaratılabilir miyiz? Kentteki tarihi yapıları nasıl değerlendirebiliriz? Korumanın ekonomisini ve kültürünü geliştirecek planlama ve tasarım yaklaşımımız ne olmalıdır? Kent ve çevresinin ekonomik gelişmesini ekolojik veriler ile nasıl bütünleştirebiliriz?
- Gelişme potansiyelleri hangi sektörlerde? Bu potansiyellerin harekete geçirilmesinin, tarım sektörü üzerinde ve çevresel etkiler açısından ne tür sonuçları olabilir?
- Yerleşmelerin gelişmişlik ve kamusal hizmetlere erişim düzeyleri ile yerleşme *kademelenmesi* arasında ne tür bir ilişki bulunmaktadır? Herhangi bir sorun saptayabiliyor muyuz? Hangi yerleşmelerin gelişmelerinin düzenlenmesi ve yönlendirilmesi öncelik sunmaktadır?
- Mevcut yerleşim sistemi ve kentsel yoğunluklar sürdürülebilirlik ilkesi açısından nasıl yorumlanabilir? Mekanın kullanımında sürdürülebilirlik nasıl sağlanabilir? Mekan ve kullanımlarda *ihtisaslama*, *sürdürülebilirlik* açısından nasıl değerlendirilebilir?
- Kadının kentsel yaşama sanatsal ve kültürel etkinliklere katılımını ve üretkenliğini artıracak tasarım ve planlama çözümleri geliştirebilir miyiz? vb..

Başarılı bir *soyutlama* örneği:
Mimar Doğan Erginbaş, Feridun Kip ve İsmail Utkular tarafından tasarlanmış olan **Gelibolu Şehitler Abidesi**

Öğrenciler proje çalışmalarının yanısıra düzenli okumalara yönlendirilmektedir. Ayrıca belirli sorun alanları ve konularda görsel malzeme ile desteklenmiş dersler verilmektedir. Bu şekilde, öğrencinin ilgisi olumlu/olumsuz gerçek mekan örneklerine (Türkiye ve Dünya örnekleri) çekilmekte, mekan örnekleri yoluyla öğrencilerin kafada *canlandırma* ve *kavramsallaştırma* yetenekleri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Tasarım ve planlama becerilerinin, alışkanlıklara dayalı olarak geliştirilmesi yerine felsefi bir tartışma temelinde oluşturulması hedeflenmektedir. Öğrencilerden mekanın yaratılması ile ilişkili sorun alanları belirlemeleri, planlama ve tasarım çözümlerini dile getirilen temel düşünceye dayandırmaları istenmektedir. Bu felsefi tartışmanın öğrencileri farklı mekan tasarım ve planlama kurgularına yönlendirmesi ve eleştirel düşüncelerini geliştirme beklenmektedir. Stüdyo ortamında çeşitlenen tasarım ve planlama kurgularının jüri ve diğer tartışma ortamlarında aktarımı ve tartışılması yoluyla, düşünce zenginliği yaratılmaya çalışılmaktadır.

Tüm stüdyo çalışmaları, i) toplu tartışmalar, sunuş ve açıklamalar, ii) dersler ve okumalar, iii) günlük temrinler, iv) ödevler ve projeler ve v) öğrencilerin öz değerlendirmesinden oluşmaktadır. Diğer yandan, stüdyo çalışmalarında karşılıklı müzakere edebilme, ikna ve ortak aklı oluşturabilme becerilerini geliştiren takım çalışması ile bireysel becerileri geliştirmeye ve ölçmeye yönelik bireysel çalışmalar arasında bir denge kurulmaktadır.

Planlama ve tasarım çalışmalarında *uzun erim-kısa erim bütünselliğini* gözardı etmemek açısından üst ölçekli planlama çalışmaları yürütülürken konusal (tematik) çalışmaların yanısıra kısa erimde çözümlü olanaklı olan ya da kısa erimde çözümü öncelikli problemlere yönelik temrinler yaptırılmaktadır.

KONUSAL (TEMATİK) ÇALIŞMALAR:

Seçilen konularda öğrencilerden dünya örneklerine başvurmaları, kavramsal çerçeve oluşturmaları ve kavramsallaştırmalarını şematik olarak anlatmaları istenmektedir. Öğrenciler bu konularda kentteki sorunları saptamakta ve belirli tasarım ve planlama ilkeleri üretmek üzere çözüm geliştirmektedirler.

KONUSAL (TEMATİK) ÇALIŞMALAR

Kent ve

Ağaçlar, Anıtlar, Balık Pazarı, Belediye, Bisiklet, Büfeler, Çocuklar, Dereler, Dini Yapılar, Eğlence Yerleri, Engelliler, Festivaller, Hapishaneler, Hayvanlar, Işık, İşaretler, İtfaiye, Kadınlar, Katı Atıklar, Kent Kapıları, Kent Kapıları, Kışlalar, Kıyı, Köprüler, Limanlar ve İskeleler, Mezbahalar, Oteller, Otobüs Terminaleri, Otoparklar, Pazar Yerleri, Renk, Sağlık, Sanayi Siteleri, Simgeler, Su, Süpermarketler, Tarım Alanları, Tiyatro Binaları, Tören Alanları, Yaşlılar, Yaya Yolları, Yayalar, Yeşil Alanlar.

Konusal (Tematik) Çalışmalar
KENTLER ve ANITLAR
(Sıla Akalp)

Konusal (Tematik) Çalışmalar
LİMANLAR ve KENTLER
(Funda Atun)

KISA ERİMLİ TEMRİN KONULARI:

Örnek olarak Gelibolu ve Çevresi Planlama ve Tasarım Projesi kapsamında Gelibolu Belediyesi ile görüşmeler sırasında kısa erimde ve tekil olarak ele alınabilecek proje konuları belirlenmiş, daha sonra öğrencilerden bu konulardaki çözümlerini kapsamlı planlama çalışmaları ile bütünleştirmeleri istenmiştir. Öğrencilere bu kapsamda şu vb. sorular yöneltilmiştir:

- Yarımadaya anma törenleri sırasında yaklaşık 15 bin turist gelmektedir. Turizm konaklama altyapısı gelişmemiş olduğundan kısa süreli olarak bölgeye gelen turistleri ağırlama olanakları kısıtlıdır. Diğer yandan turizm altyapısının dikkatsizce geliştirilmesi doğal ve tarihi çevrenin tüketilmesi risklerini de taşımaktadır. Buna karşın yılın kalan zamanlarında atıl duran bir turizm konaklama altyapısı yaratılması da iktisadi olarak anlamsızdır. **SORU:** Yılın önemli anma günlerinde yarımada'yı ziyaret eden özellikle yabancı turistlerin kısa süreli konaklama sorunu nasıl çözülebilir? **PROJE:** Yılın geri kalan zamanında atıl kaynak yaratmaksızın turizm altyapısının geliştirilmesi.
- Kentte, Barış Anıtı için yer aranmaktadır. **SORULAR:** Anıt nedir? Anıtlar birer başvuru öğeleri olarak kent içinde nerelerde konumlandırılmalıdırlar? **PROJE:** Barış Anıtının yer seçimi ve yakın çevresinin tasarımı.
- Mevcut Feribot İskelesi yolcu ve mal trafiği açısından yetersiz kalmaktadır. Diğer yandan kent içinde yoğun bir *gelip geçen* araç trafiği yaratmaktadır. Buna karşın, iskelenin Gelibolu kentine belirli bir canlılık kazandırdığı, iletişim ortamı yarattığı da bilinmektedir. **SORULAR:** İskelenin başka bir yere taşınması kent merkezinin canlılığını yitirmesine yol açar mı? Yoğun taşıt trafiğinin yarattığı sorunlar ve çevresel etkiler iskelenin mevcut yerinde gerçekleştirilecek tasarım ve planlama çözümleri ile giderilebilir mi? Bu ikilemler dikkate alınarak doğru yerleşim nasıl olmalıdır? Farklı bir yerde olacak ise kent merkezi açısından dile getirilen sorun nasıl çözülebilir? Yakında hangi kullanımlar yer almalıdır? **PROJE 1:** Yeni iskele ve çevresinin tasarımı. **PROJE 2:** Mevcut İskele ve çevresindeki yol sisteminin, hizmet yapı-

larının ve açık alan kullanımının yeniden düzenlenmesi.

• Kentin mevcut çöp alanı yetmemekte ve belirli çevresel sorunlar yaratmakta, kente girişte görsel kirlilik oluşturmaktadır. Katı atıkların değerlendirilmesi ve dönüştürülmesi konusundaki yatırımlar ölçek ekonomileri açısından Gelibolu Belediyesi'nin tek başına ele alabileceği konular olarak gözükmemektedir. **SORULAR:** Yeni çöp alanının belirlenmesinde ne tür çevresel etkiler dikkate alınmalıdır? Yeni çöp alanının belirlenmesi, katı atık dönüşüm tesislerinin yapımı ve işletilmesi konuları çevredeki yerel yönetimlerle birlikte ele alınabilir mi? Bu koşulda doğru yerleşim nerede olmalıdır? Eski çöp alanı nasıl değerlendirilebilir? **PROJE:** Yarımada katı atık işleme ve dönüşüm sisteminin oluşturulması.

• Kentte Belediyeye ait taşınmaz mallar bulunmaktadır. **SORULAR:** Bunlar *kamusal yarar* ilkesine uygun olarak ve kentin planlı gelişimi açısından en anlamlı biçimde nasıl değerlendirilebilir? Hangi projeler ile birlikte ele alınabilir?

• Eski Hükümet Konağı bir höyük üzerinde inşa edilmiştir. Bu alan kente denizden yaklaşılırken önemli bir *başvuru noktası* oluşturmaktadır. Gelibolu Kaymakamlığı'nın başka bir alana taşınması sonrasında yapı yanmıştır. **SORU:** Höyük olan eski Hükümet Konağı alanı ve çevresi, *tarihi koruma* ilkelere uygun olarak nasıl değerlendirilebilir? **PROJE:** Eski Hükümet Konağı ve çevresinin tasarımı.

PLANLAMA ÇALIŞMALARINA YÖNELİK ARAŞTIRMALAR:

Birinci dönemde gerçekleştirilen inceleme gezisi sırasında aşağıdaki konulara yönelik incelemeler yapılmaktadır. Yerinde incelemelerin yanısıra ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgiler toplanmakta, kentte hane halkına ve işyerlerine yönelik örneklem düzeyi yüksek iki ayrı anket uygulanmaktadır. Tüm çalışmaların sonuçları derlenmekte ve araştırmalar rapor haline getirilerek yerel yönetim organlarına sunulmaktadır.

Araştırma konularında öğrencilerden proje yeri olarak seçilen kent ve bulunduğu bölgenin *ola-*

naklarını, potansiyellerini, tehdit unsuru etkenleri belirlemeleri ve tespit ve değerlendirmelerini *mekansallaştırmaları* istenmektedir.

1. KÜLTÜREL ve TARİHSEL TEMEL

1.1. Sosyo-Ekonomik Tarih ve Mekansal Gelişme: Kent ve bölgesinin sosyo-ekonomik tarihi ve mekansal gelişimi. Tarih içinde üretim ve ticari etkinliğin örgütlenmesi; üretim ilişkileri; yönetsel yapı ve siyasi gelişme; yerleşme dokusunun tarihsel oluşumu.

1.2. Tarihsel Kaynaklar ve Kültürel Değerler: Tarihsel değerler, tarihsel yapılar ve alanlar. Kültürel değerler, normlar ve etkinlikler.

2. DOĞAL ve ÇEVRESEL KAYNAKLAR, ÇEVRESEL PLANLAMA ve TASARIM

2.1. Ekolojik Sistemler, Ekolojik Planlama ve Tasarım: Bitki ve hayvan varlığı, ormanlar, doğal yaşam, doğal peyzaj, sulak alanlar, ekili alanlar, su altı ekolojisi, ekolojik planlama ve tasarım dünya örnekleri (amaç ve hedefler, planlama yöntem ve teknikleri).

2.2. Doğal Enerji Kaynakları ve Alternatif Enerji Sistemleri: Güneş enerjisi, enerji kaynakları, rüzgar potansiyeli, termal, biyokimyasal enerji kaynakları; enerji kaynaklarının kullanımında karşılaştırmalı maliyetler, alternatif enerji sistemlerinde dünya örnekleri ve uygulamaları.

2.3. Coğrafi Nitelikler, Toprak Karakteri ve İklim Verileri: Jeolojik oluşumlar, arazi yapısı, jeomorfoloji, toprak karakteri, güneş ve nem durumu.

2.4. Çevre Sorunları ve Planlama: Çevre sorunlarının belirlenmesi, kirlenme kaynaklarının saptanması. Çevre sorunları ve planlama. Dünyadaki uygulamalar.

3. SOSYAL ve EKONOMİK OLUŞUM ve DİNAMİKLERİ

3.1. Nüfus ve Toplumsal Yapı: Nüfus bileşimi, göçler ve nüfus kestirimleri, işgücü yapısı.

3.2. Ekonomik Etkinlikler/ Tarım: Tarımsal işletmelerin büyüklükleri ve türleri, sermaye birikimi, işgücü yapısı, ürün akımı.

Araştırma konularında öğrencilerden proje yeri olarak seçilen kent ve bulunduğu bölgenin *olanaklarını, potansiyellerini, tehdit* unsuru etkenleri belirlemeleri ve tespit ve değerlendirmelerini *mekansallaştırmaları* istenmektedir.

Sorun alanlarının, potansiyellerin, tehdit ve olanakların belirlenmesinden sonra alt bölge ölçeğinde oluşturulan kurgular, daha sonra Gelibolu kenti ölçeğinde geliştirilmişlerdir.

3.3. Ekonomik Etkinlikler/ Sanayi ve Küçük Sanayi: Üretim kapasitesi, teknolojik düzey, sermaye birikimi ve dağılımı, işgücü yapısı ve örgütlenmesi, mal-ürün akımı ve pazarlanma koşulları.

3.4. Ekonomik Etkinlikler/ Hizmetler Sektörü: Ticaret, turizm faaliyetleri (konaklama tesisleri yatak kapasitesi, tur düzenlemeleri, ilgili kuruluşlar vb.) el sanatları, mesleki faaliyetler, perakende ve toptancı ticaret, taşımacılık, sektördeki sermaye ve işgücü yapısı.

4. MEKANSAL YAPI: YERLEŞME DOKUSU ve YAPILAŞMA DÜZENİ

4.1. Mekansal Yapı ve Kentsel Doku Tipolojisi: Bölgesel yerleşme dağılımı, yerleşmelerin nüfus yoğunlukları, arazi kullanımını, yapılaşma biçimleri, konut biçimleri ve yapılaşma niteliği.

4.2. Mülkiyet Dokusu: Arazi mülkiyeti, kamu arsa ve arazilerinin dağılımı.

4.3. Yerleşme Kademelenmesi ve Sosyal Hizmet Ağları İlişkisi: İdari sistem; sağlık, eğitim, rekreasyon ve kültürel hizmetlerin dağılımı ve yerleşme kademelenmesi ile ilişkisi, yatırımlar, hizmet etki alanları, hizmete erişim sorunları vb.

4.4. Kentsel Yerleşmeler ve Doğal Afetler: Deprem ve diğer doğal afet riski olan yerleşmelerin belirlenmesi, risk haritalarının hazırlanması; risk planlaması ve ilkeleri.

4.5. Çevresel Estetik: Biçimsel, şematik ve simgesel estetik sorunlar; nesnel ve öznel modeller; kent imgeleri: Dünya örnekleri ve uygulamaları.

4.6. Ulaşım Sistemi: Ulaşım altyapısının durumu (karayolu, demiryolu, havayolu ve su taşımacılığı); trafik hacimleri; ulaşım türlerinin ve araçlarının kullanımı düzeyleri; bölge, alt-bölge ve kentsel ölçekte ulaşım hizmetlerinin dağılımı ve kapasitesi.

4.7. Teknik Altyapı: Su ve pis su-atık su sistemleri; enerji ve iletişim altyapısı; katı atık/çöp toplama ve depolama sistemleri ve diğer teknik altyapı.

4.8. Yasal Çerçeve ve Yönetimsel Yapı: Yönetimsel kademelenme; kıyı yönetimi ve sorunları, alt bölge içinde kentsel gelişmenin yönetimi sorunları.

GELİBOLU ve ÇEVRESİ PLANLAMA ve TASARIM PROJESİ: GELİŞME ve KORUMA KURGULARININ OLUŞTURULMASI

Araştırma kapsamında her konu başlığı altında Gelibolu Yarımadası ve yakın bölge, Gelibolu kenti ve yakın çevresine ilişkin sorunlar, potansiyeller, tehditler, sınırlamalar ve olanaklar saptanmıştır. Araştırma sonuçları jüri ortamında tüm çalışma grupları tarafından paylaşılmış ve proje grupları ileriye dönük gelişme ve koruma kurgularını oluşturmuşlardır.

Bu kapsamda bölgenin doğal ve tarihi değerlerinin korunması hedeflerini, sosyo-ekonomik gelişme hedefleri ile birlikte ele alan ve bu hedefleri birbirlerini güçlendirecek biçimde bütünleştirmeye çalışan planlama ve tasarım projeleri geliştirilmiştir. Bu projeler Gelibolu Yarımadası ve yarımadaanın anakara ile ilişkisinin kurulduğu kıyı bölgesini kapsamıştır. Tüm çalışmalar sırasında Gelibolu Tarihi Barış Parkı Projesi'nin planlama ve tasarım verileri esas alınmış, proje alanı ile Gelibolu kenti arasındaki ilişki geliştirilmeye çalışılmıştır.

Genel başlıklar halinde Gelibolu ve çevresinin gelişme ve koruma kapsamında sorunları şu şekilde özetlenebilir:

- Gelibolu Yarımadası'nın doğal ve tarihi çevresine ilişkin ciddi koruma sorunları bulunmaktadır.
- Korumanın ekonomisi henüz oluşturulmadığından gelişme talepleri, koruma kararlarına tehdit oluşturmaktadır.
- Yarımada önemli çevresel tehditlerle karşı karşıyadır.
- Çevresel koşulları ve olanakları bütünleşik biçimde değerlendiren bir ulaşım sistemi bulunmamaktadır. Deniz ve hava ulaşımı olanaklarından yeterince yararlanılmamaktadır. Demiryolu ise bulunmamaktadır.
- Kırsal kalkınmaya yönelik kapsamlı bir proje bulunmamakta, bölgenin tarımsal açıdan özgün potansiyelinden yeterince yararlanılmamaktadır.
- Bölgenin deprem vb. afet riskleri bulunmaktadır. Afet duyarlı yerleşim düzeni konusunda öncelikler belirlenmemiştir.

- Bölgenin tarih ve doğa turizmi potansiyelini değerlendirmeye yönelik tesis olanakları sınırlı olup bu olanakları geliştirmeye yönelik herhangi bir proje bulunmamaktadır. Bölgenin tarih ve doğa olanaklarına yönelik ilginin artması koşullarında, gelişmenin son derece parçacı kararlarla yönlendirilmesinin, tarihi ve doğal çevre açısından olumsuz sonuçları olacaktır.
- Bölgenin tarihi ve doğal verilerini, bölge ekolojisini dikkate alan ve değerlendiren bir endüstri gelişimi için herhangi bir girişim bulunmamaktadır.
- Kentsel tarihi dokular hızla yok olmaktadır. Gelibolu evleri, Gelibolu Kalesi gibi önemli kültür varlıklarının korunması, yeniden kazanılması konusunda başlatılmış herhangi bir proje bulunmamaktadır.
- Kıyı kullanımını, denize görsel erişimi engelleyen kentsel estetikten yoksun çok katlı yapılaşmalar tarihi doku ve mekanın özellikleri ile uyumsuzlukta ve önemli bir tarih ve kültür kenti olan Gelibolu kentinin tarihsel kimliğininin yitirilmesine yol açmaktadır.

Kentin tarihsel simgeleri, üretim kültürünün tarihsel öğeleri

Hemen hemen Cumhuriyet ile yaşıt Alaeddin Balık Konserve Fabrikası. Fabrikanın 30'lu yıllardaki hali ve 2004 yılındaki hali . Siz hangisini seçerdiniz?

Sorun alanlarının, potansiyellerin, tehdit ve olanakların belirlenmesinden sonra alt bölge ölçeğinde oluşturulan kurgular, daha sonra Gelibolu kenti ölçeğinde geliştirilmişlerdir. Projelerde, ekonomik etkinlikler, yerleşme sistemleri ve mekansal gelişme seçenekleri, ulaşım sistemi ve araçları, enerji sistemleri ve türleri, kapsamlı ve bütünsel bir çerçevede geliştirilmeye çalışılmıştır. Gelibolu kenti için geliştirilen öneriler, parçacı yaklaşımlar yerine ekoloji, doğa ve tarih değerleri ile turizm, kültür, sanat, tarım, teknoloji, sağlık ve spor etkinliklerini bütünleştirmeye yönelmiştir.

Dile getirilen temel düşünceler kapsamında aşağıdaki başlıklar altında bölge-alt bölge (Gelibolu Yarımadası) (1/100 000 ve 1/25000 ölçekli çalışmalar) ve kentsel ölçekteki planlama ve tasarım çalışmalarına (1/5000 ölçekli çalışmalar) temel olan gelişme ve koruma uzgörülere (vizyon) oluşturulmuştur:

• Koruma ve Gelişme Dengeli Bölgesel Kalkınma: Projede ekolojik tarım, doğa turizmi, buna karşın sınırlı sanayi gelişimi önerilmektedir. Sanayi Lapseki, Gelibolu, Çanakkale ve Biga'da sınırlı tutulmuştur. **(Derya Kutlu, Burçak Uzel, Laura Suer)**

• Doğa ve Tarih Turizmine Dayalı Bölgesel Kalkınma: Gelibolu kentinde tarihsel merkezde iyileştirme ve koruma, ekolojik endüstriyel park, kıyı dönüşüm projeleri ile yeni konut alanları önerilmektedir. **(Duygu Toprak, Özge Özgür, Mehmet Özmen)**

• Yarımada Tematik Kültürel Kalkınma Projesi: Gelibolu'da ve bölgede tarımsal alanlar geliştirilmektedir. Saroz Körfezi su ve doğa sporları merkezine dönüştürülmüştür. **(Ceren Topçu, Gül Tuçaltan, Müjde Uslan)**

• Kültür Turizmine Dayalı Bölgesel Kalkınma ve Kültürel Kent Gelibolu: Gelibolu ve Çanakkale merkezli kültürel kalkınma ve köylerde pansiyonculuk önerilmektedir. Halk Eğitim Merkezleri düşüncesi geliştirilmiştir. Farklı merkezler farklı turizm türlerinde ihtisaslaşmaktadır. **(Duygu Mert, Özlem Edizel, Fuat Karagüney)**

• Çok Sektörlü Girişimci Gelibolu Projesi: Üretim ve ürün dağıtımını, sanayi ve turizm sektörünün gelişimine bağlı olarak deniz, demiryolu ve havayolu ulaşım sisteminin geliştirilmesi, kuru tarım alanlarının sulu tarım alanlarına dönüştürülmesi ve sanayi

amaçlı demiryolu önerilmektedir. (**Cem Leblebici, Güzem Ergüç, Selçuk Sertesene, Yalkın Romano**)

• **Kültürel Üretim:** Kültür turizmine dayalı bölgesel gelişme önerilmektedir. Yarımada genelinde sanayi üretimi sınırlı tutulmuştur. Kırsal alanlardaki yol ağı güçlendirilmektedir. (**Zafer Batmaz, Erdem Satılmış, Özge Kırmızı**)

• **Denizden Gelen Kalkınma:** Bölgede denizle ilişkili iktisadi etkinliklerin güçlendirilmesi, suyun daha fazla kent ve bölge yaşamına sokulması önerilmektedir. (**İbrahim Sarıççek, Cantekin Alptekin, Musa Kızıltepe**)

• **Arkeoloji Yarımadası:** Proje, tarihi ve kültürel mirasın değerlendirilmesi ve öne çıkarılması yoluyla kalkınma bakış açısına dayanmaktadır. Gelibolu kenti, Arkeoloji Yarımadasının merkezine dönüştürülmektedir. Bu kapsamda Gelibolu kentinde bir Arkeoloji ve Sanat Yerleşkesi kurulması önerilmiştir. Projede köylerin kalkındırılması, ekolojik koruma alanlarının belirlenmesi ve geliştirilmesi ve antik kentlerin turizm potansiyelinin değerlendirilmesi önerilmektedir. (**Sıla Akalp, Melih Gürçay, Pırıl Sahil Tekin**)

• **Kıyı Kentleri:** Projede kıyının değerlendirilmesi ve kıyıda yararlanma öne çıkarılmakta ve kıyı turizmi önerilmektedir. (**Hatice Doğan, Sema Bağcı, Özge Dinç**)

• **Tarıma Dayalı Çok-merkezli Kalkınma:** Tarım, sanayi ve turizm sektörlerinin birlikte ve farklı merkezler öne çıkarılarak geliştirilmesi, ekolojik tarım ve kırsal turizm önerilmektedir. Kırsal alanlarda kültür evleri kurulmaktadır. Rüzgar ve güneş enerjisinden yararlanılması hedeflenmiştir. (**Ece Dolu, Barış Avcı, Hamit Birtane**)

• **Gelitopya:** Projede farklı bir mekansal ve toplumsal örgütlenme ütopyası geliştirilmektedir. Yol kademelenmesi reddedilmektedir. Rüzgar santralleri önerilmektedir. (**Serhat Celep, İsmet Esgün, Tuna Özaydınlık**)

• **Araştırma, Geliştirme ve Uygulamaya Dayalı Eğitim Kaynaklı Bölgesel Kalkınma:** AR-GE'ye dayalı kalkınma önerilmektedir. Gelibolu'da AR-GE ve Kültür Merkezi kurulmaktadır. (**Belkıs Kubilay, Yeliz Kuşçu, Gizem Türkoğlu**)

• **Sürdürülebilir Bölge ve Sürdürülebilir Kent:** Kaynakların verimli ve sürekli kullanımı esas alınmaktadır. Alternatif enerji kaynaklarının kullanımı, atık dönüşüm sistemi önerilmektedir. (**Ahmet Polat, Seçkin Çopur, Berk Kesim**)

• **Erişilebilir Bölge Yürünebilir Kent:** Erişilebilirlik olanaklarını geliştiren ve bölgelerarası etkileşimi artıran yeni ulaşım sisteminin yaratılması ve köyler ve kentler arasında yol ağının iyileştirilmesi ve organik tarım önerilmektedir. (**Gediz Doğan, İlksen Urgancı**)

• **Turizme Dayalı Gelişme:** Bölgede temel sektör olarak turizm önerilmektedir. Bu temel öngörüye uygun yerleşme sistemleri geliştirilmiştir. (**Aksel Ersoy, Galymzhan Yussupov**)

• **Alternatif Enerji Destekli Kalkınma:** Rüzgar, biyogaz ve güneş enerjisi gibi temiz enerji kaynaklarından etkin ve verimli biçimde yararlanmaya uygun bölgesel ve kentsel gelişme önerilmektedir. Tarımsal sanayi geliştirilmektedir. (**Ertuğrul Yamen, Funda Atun, Simge Sevin**)

• **Modern Çağda Kültürel Mirasın Değerlendirilmesi:** Kültürel değerlerin korunmasına yönelik bir gelişme önerilmektedir. (**Öznur Zengin, Melda Tanrıku, Fatih Şahin**)

ARKEOLOJİ YARIMADASI 1/100 000
(Sıla Akalp, Melih Gürçay, Pırıl Sahil Tekin)
Antik kentler ve kırsal-kentsel gelişme odakları.

Üst ölçekli çalışmalardan alt ölçekli çalışmalara kadar tüm planlama ve tasarım çalışmalarında özgün yeni yaklaşımlar dikkate alınmıştır. Gelibolu kentinin planlanmasında (kent ölçeğinde) esas alınan bu yeni yaklaşımlar özetle şu ana noktaları içermektedir:

• **Yeşil kent:** Kent ve çevresindeki doğanın yeniden kazanılması, iyileştirilmesi ve etkin ve verimli kullanıma açılması.

• **Su kenarı planlaması ve tasarımı:** Kentsel alanların ve yerleşmelerin su ile bütünleşmesinin sağlanması; kıyı ile kentin farklı bölgeleri arasında görsel, fiziksel bütünleşmenin sağlanması; kıyı olanaklarının kamusal kullanımının güçlendirilmesi. Deniz ve dere kenarlarında yitirilmiş olan doğanın yeniden kazanılması. Aynı kıyıda yer alan yerleşmeler arasında kıyı boyunca deniz ulaşım sisteminin oluşturulması.

• **Tarihsel kent:** Tarihsel kent merkezinin ve kalenin yeniden canlandırılması ve korunması.

• **Kentsel estetik ve peyzaj:** Tarihsel doku ve tarihsel yapıların ölçeği ile uyuşmayan yapılaşma sorununun giderilmesi; kentte görüntü kirliliğine yol açan olumsuz öğelerin belirlenmesi .

• **Yaya ve bisikletli kenti:** Erişebilirliğin, sağlıklı bir yaşama izin veren araçlar ile artırılması ve güçlendirilmesi; gürültü kirliliğinin azaltılması ve yayalaştırma.

• **Enerji etkin ekolojik kent:** Başta güneş ve rüzgar olmak üzere yenilebilir enerji kaynaklarını kullanımına dayanan kentsel gelişmenin sağlanması, alternatif enerji kaynaklarından yararlanmaya yönelik tasarım seçeneklerinin geliştirilmesi.

• **Kır-kent bütünleşmesi:** Kırsal alanlarda kentsel hizmet sunumunun güçlendirilmesi, gelişmenin kırsal alanlarla birlikte düzenlenmesi.

• **Kamusal ortak alanlar:** Kamusal yaşamı güçlendirecek ortak alanların ve kullanım- ların geliştirilmesi (müzeler, yeşil alanlar, meydanlar, öğrenci yurtları, kültürel tesisler, spor tesisleri vb.)

• **Sosyal adalet ve kent:** Kentsel hizmetlerin ve olanakların kentin farklı bölgelerine eşit dağılımı, sosyal donatı alanlarının dağılımında yetersizliklerin giderilmesi; çevre kalitesinin artırılması.

• **Güvenli kent:** Afet risklerini ve kentsel yaşama ilişkin diğer güvenlik risklerini en aza indiren kentsel planlama ve tasarım çözümlerinin geliştirilmesi.

ALT ÖLÇEKLİ ÇALIŞMALARI YÖNLENDİREN TEMEL DÜŞÜNCELER:

ARKEOLOJİ YARIMADASI

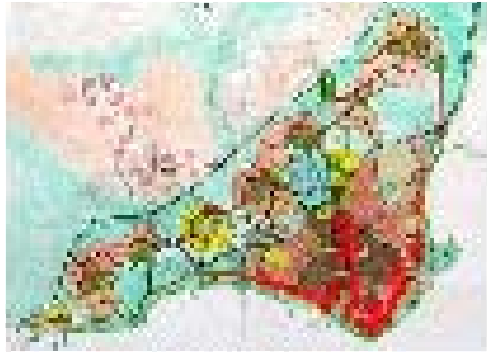
(ayrıntılı görünüş) 1/100 000

Antik kentler ve kırsal-kentsel gelişme odakları
(Sıla Akalp, Melih Gürçay, Pırlı Sahil Tekin)

İç Liman ve Havuz

Su kirlenmesi yanısıra yakın çevredeki görsel olumsuz etkilerden arındırılmalı, havuzu çevreleyen surlara yakın yapılaşmalardan kaçınılmalıdır.

TURİZM KENTİ GELİBOLU 1/5000

(Aksel Ersoy, Galymzhan Yussupov)

Gelibolu turizm kenti olarak geliştirilmektedir. Projede tarihsel kent merkezi ile toplu taşıma sistemi aracılığı ile ilişkilendirilmiş turizm gelişme merkezleri önerilmektedir. Bu turizm merkezlerinde ise ekolojik kent ilkeleri izlenmektedir.

Temel kavram ve planlama ilkeleri:

Alt merkezler gelişmesi, ekolojik kent, kentsel canlandırma, toplu taşıma sistemi, turizm gelişme alanları, turizm kenti kimliği.

TARİH ve KÜLTÜR TURİZMİNE DAYALI KENTSEL GELİŞME PROJESİ (1/5000)

(Duygu Toprak, Mehmet Özmen, Özge Özgür)

Gelibolu turizme dayalı kalkınmanın yönetim, konaklama ve kültür merkezi olarak önerilmektedir. Projede 5 alt ölçekli planlama ve tasarım projesi tanımlanmaktadır: Merkez ve Yazıcızade Mahallesi İyileştirme Projesi, Ekolojik Endüstri Parkı Projesi, Kıyı Dönüşüm Projesi, Yeni Konut Alanı Gelişim Projesi, Turizm İşlevsel Dönüşüm Projesi

Temel kavramlar:

Ekolojik endüstri parkı, işlevsel dönüşüm, iyileştirme.

GELİBOLU TEMATİK KÜLTÜREL KALKINMA PROJESİ 1/5000

(Müjde Uslan)

Projede Gelibolu Kültür ve Koordinasyon Merkezi olarak geliştirilmektedir.

Temel kavramlar: Afet duyarlılığı, erişilebilirlik, eski-yeni yapı uyumu, estetik öğeler sorunu, halk kültür merkezleri, kamusal alan yaratılması yoluyla işlevsel ve mekansal dönüşüm, kent omurgası, kentin eğitici yönü, kentsel birliklilik ve etkileşimin güçlendirilmesi, kentsel ortak alanlar, kültür meydanı, kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi, kültürel sürdürülebilirlik, mekanda çeşitlilik, sanat eğitim birimi, sanat evleri, sürdürülebilirlik, tarihi avlular sistemi, tarihi dokunun canlandırılması, ulaşılabilirlik, yayalaştırma.

Proje çalışmaları kentin farklı bölgelerindeki 1/500 ve 1/1000 ölçekli ayrıntılı planlama ve tasarım projeleri ile sonuçlandırılmıştır. Bu aşamada öğrencilerden, projenin üst ölçekli çalışmalarından gelen kurgularına özgü planlama ve tasarım ilkeleri geliştirmeleri beklenmiştir. Gelibolu kentinin farklı sorun bölgelerine yönelik alt ölçekli projelerin başlıkları aşağıda sunulmaktadır: (Proje başlıkları öğrencilerin özgün olarak geliştirdikleri başlıklardır)

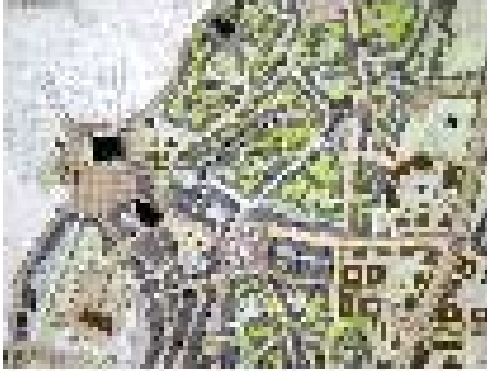
YENİ YERLEŞİM ALANLARI ve KENT ÇEPERİ PROJELERİ:

1. Gelibolu Kuzeydoğu Kent Çeperi Yerleşim Alanları Projesi (Fuat Karagüney)
2. Hamzakoy Kuzeybatısı- Öneri İstasyon Bölgesinde Yeni Kent Merkezi ve Arkeoloji ve Sanat Yerleşkesi Projesi (Sıla Akalp)
3. Gelitopya/İnsancıl Kent Yeni Konut Alanları Projesi (Serhat Celep)
4. Yeni Konut Bölgesi Kentsel Canlandırma Projesi (Gül Tuçaltan)
5. Kent Kuzeyi Konut Alanları Yeniden Yapılanma Projesi (Galymzhan Yussupov)
6. Gelibolu Kuzeydoğu İşlevsel Yeni Yerleşim Alanı Projesi (Fatih Şahin)
7. Gelibolu Kültür Turizm Alanı Projesi (Özlem Edizel)
8. Kentsel Tarım ve Konut Alanları Projesi (Hamit Birtane)
9. Kent ve Kır İlişkisi ve Kentsel Alandan Kırsal Alana Geçiş Sistemi Dönüşüm Projesi (Laura Suer)
10. Gelibolu Kuzeybatı Yeni Gelişme Alanı Projesi (Ahmet Polat),
11. Yeni Konut Alanları Projesi (İbrahim Sarıççek)

TARİHİ MERKEZ ve SURIÇİ KORUMA ve CANLANDIRMA PROJELERİ:

12. Gelibolu Tarihi Kent Merkezinde İşlevsel ve Mekansal Dönüşüm ve Koruma Projesi (Melda Tanrıku)
13. Tarihi Çevre Koruma ve Canlandırma Projesi (Duygu Toprak)
14. Arkeolog ve Sanatçı Kenti Gelibolu (Pırlı Sahil Tekin)

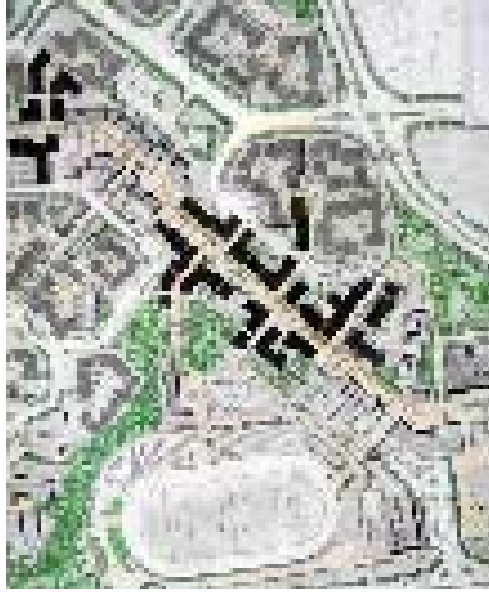
15. Arkeoloji ve Sanat Kenti Gelibolu Batı Bölgesi Dönüşüm Projesi-Sanatçı Mahallesi (Melih Gürçay)
16. Tramvay Hattı ve Kent Merkezi Düzenleme Projesi (Belkıs Kubilay)
17. Suriçi Kültürel Dönüşüm Projesi (Ceren Topçu)
18. Gelitopya/İnsancıl Kent Merkezi Dönüşüm Projesi (İsmet Esgin)
19. Suriçi Kültürel ve Tarihi Değerleri Koruma ve Dönüşüm Projesi (Özge Kırmızı)
20. Gelibolu Kent Merkezi Temiz Enerji Destekli Kentsel Yenileme Projesi (Ertuğrul Yamen)
21. Çok Sektörlü Girişimci Gelibolu, Cami-kebir Mahallesi Dönüşüm Projesi (Gizem Ergüç),
22. Gelibolu Tematik Kültürel Kalkınma Projesi: Merkez Bölgesi (Müjde Uslan),
23. Yürünebilir Kent (Gediz Doğay)

GALİTOPYA/ İNSANCIL KENT MERKEZİ DÖNÜŞÜM PROJESİ 1/1000 (İsmet Esgin)

Doğal çevre ve manzara öğeleriyle uyum içindeki **Kız Enstitüsü Binası** restorasyon beklemektedir. Yapı özgün işlevinin yanı sıra diğer kamusal veya kültürel işlevlere ayrılabilir, bahçesi ile birlikte kentte önemli bir başvuru noktası oluşturabilir. Hemen yanında mimari tasarım ve yapı ölçüleri açısından çirkinlik örneği Öğretmenler Evi

KUZEDOĞU KENT ÇEPERİ YENİ YERLEŞİM ALANI PROJESİ 1/1000 (400 konut birimi) (Fuat Karagüney)

Temel kavramlar:

Eğitim yapılarının konut mekanı içine katılması, eski kent-yeni kent ikilemi, evde üretim, kent kültürü, kültürel değer yaratılması, suya erişim, tarihsel yapı ve mekânın izleri, üretim evleri, yaya omurgası.

Kentsel izler... Başvuru noktaları... Yönlenme

Tarihi Çeşme ve Büyük Cami (Cami-i Kebir)

Her yol Cami Meydanına çıkıyor.

Koruma sorunları: Tarihi çeşmeyi bozan ekler. Kentteki tarihi çeşmelerin çevresinde tarihi ögenin önemini zayıflatmayan sade mekan düzenlemelerine gitmeli, tarihi ögenin çevresinde algılanabilmesine ve bir başvuru ögesi olarak işlev görmesine izin verecek bir boşluk yaratılmalıdır.

KENT KUZAY ÇEPERİNDE KONUT ALANLARI YENİDEN YAPILANMA PROJESİ 1/1000 (Galymzhan Yussupov)

Temel kavramlar:

Komşuluk birimi, turizm kenti, yapılaşmış alan-yeşil alan dengesi, yerleşim örüntüsü.

ARKEOLOG VE SANATÇI KENTİ GELİBOLU 1/1000
(Pırlı Sahil Tekin)

Temel kavramlar:

Cephe sürekliliği, hareketin farkındalığı, iyileştirme, kademeleme, kent kimliği, ortak alanlar- yapı birlikteliği, özel alanlar-ortak alanlar ikilemi, tarihi merkezin izlenemezliği sorunu, vurgu çokluğu sorunu, yaya erişimi, yayalaştırma.

Gelibolu evleri

Gerek sokak yapı ilişkisi gerekse tarihi yapı korunması açısından yitirilme tehlikesi ile karşı karşıya olan Gelibolu Evleri. Oysa bu yapılar kentin önemli kültürel etkinlik mekanlarına dönüştürülebilir.

GELİBOLU TARİHİ MERKEZDE İŞLEVSEL ve MEKANSAL DÖNÜŞÜM PROJESİ 1/500

(Melda Tanrıkkulu)

Temel kavramlar:

Eski-yeni birlikteliği, hizmet erişebilirliği, işlevsel dönüşüm, iyileştirme, koruma, mülkiyet-toplulaştırma, ortak alanlar/avlular, ölçeğin korunması, tarih turizmi, yaya erişilebilirliği, yayalaştırma, yenileme, yol-sokak farklılaşması.

GALİTOPYA/ İNSANCIL KENT MERKEZİ DÖNÜŞÜM PROJESİ 1/1000

(İsmet Esgin)

Temel kavramlar:

Adil hizmet dağılımı, afet duyarlılığı, afet riski, birliktelik içinde farklılaşma, birliktelik, buluşma noktaları, doğaya uyum, duyu mekanları, eşit erişim, farkındalık, insanın mekanda içsel olarak çeşitlenmesi ve zenginleşmesi, kamusal taşıma ve ulaşım, kamusallaşma, katılım kentsel estetik, sosyal adalet ve eşitlik, toplumsal mekansal değişim, yabancılaşma, yapıların yönlendirmesi, yürünebilirlik.

KIYI DÜZENLEMELERİ ve İKİNCİ KONUT ALANLARINDA YENİDEN YAPILANDIRMA PROJELERİ:

24. Kıyı Kenti Gelibolu Ekolojik Turizm Alanları Projesi (Sema Bağcı)
25. Tarih ve Kültür Kenti Gelibolu Kıyı Dönüşüm ve Gelişim Projesi (Öznur Zengin)
26. Kıyı Kenti Gelibolu Güneybatı Kıyısı Dönüşüm Projesi (Hatice Doğan)
27. İkinci Konut Alanlarının Turizm Alanına Dönüştürülmesi Projesi/Tarım Turizmi ve Su Sporları Merkezi (Derya Kutlu)
28. Gelibolu Kültürel Kıyı Dönüşüm Projesi (Zafer Batmaz)
29. Kıyı Dünyası Projesi (Özge Dinç)
30. İkinci Konut Bölgesinde Enerji ve Tarım Destekli Turizm Kenti Projesi (Funda Atun)
31. Ekolojik Sürdürülebilirlik ve Gelibolu Kıyı Düzenlemesi (Berk Kesim)
32. Gelibolu Kıyı Düzenleme Projesi (Yeliz Kuşçu)
33. Kuzeydoğu Kıyı Dönüşüm Projesi (Duygu Mert)
34. İkinci Konut Bölgesinde Yeniden Canlandırma Projesi (Aksel Ersoy),
35. İkinci Konut Alanı Bölgesinin Turizm Alanına Dönüşümü Projesi (Özge Özgür)
36. Fener ve Çevresi Dönüşüm Projesi (Erdem Satılmış)
37. Yürünebilir Kent Gelibolu Kıyı Bölgesi ve Ardı Yayalaştırma Projesi (İlksen Urgancı),
38. Gelibolu Kıyı Alanları Yenileme Projesi (Musa Kızıltepe)

ARKEOLOJİ VE SANAT KENTİ GELİBOLU BATI BÖLGESİ (Sanatçı Mahallesi) DÖNÜŞÜM PROJESİ 1/1000 (Melih Gürçay)

Temel kavramlar:

Dokular arasında bütünlük, erişilebilirlik, etkileşimin artırılması, işlev değişikliği, parklar sistemi, sanatçı mahallesi, süreklilik, tarihi koruma, toplulaşın sistemi, yayalaştırma.

SANAYİ ve TİCARET BÖLGESİ, AR-GE MERKEZİ ve YENİ LİMAN PROJELERİ

39. Serbest Ticaret Bölgesi ve Sanayi Alanı Projesi (Selçuk Serteser)
40. Ekolojik Tarım ve Ekolojik Sanayi ve Araştırma Geliştirme Uygulama Bölgesi Projesi (Gizem Türkoğlu)
41. Sanayi ve Konut Bölgesi Karma Kullanım Projesi (Tuna Özaydınlık)
42. Bütünleşik Sanayi Bölgesi Projesi (Seçkin Çopur)
43. Ekolojik Sanayi Merkezi ve Ekolojik Tarım Parkı ve AR-GE Merkezi ile bütünleşen Konut ve Turizm Alanları Projesi (Ece Dolu)

KIYI KENTİ GELİBOLU EKOLOJİK TURİZM ALANLARI PROJESİ 1/1000, (Sema Bağcı)

Temel kavramlar:

Araştırma ve öncelikli koruma alanları, doğal çevre ile etkileşim, ekolojik planlama ve tasarım,

**PLANLAMA
2004/3**

44. Ekolojik Endüstri Parkı Projesi (Mehmet Özmen)
45. Sanayi Bölgesi ve Yeni Liman Projesi (Cantekin Alptekin)
46. Enerji Destekli Tarımsal Sanayi ve Yeni Konut Bölgesi Projesi (Simge Sevin),
47. Gelibolu Ticaret ve İş Merkezi Merkezi Projesi (Cem Leblebici)

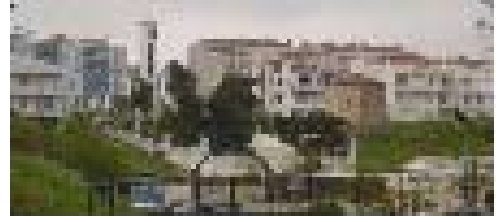
PROJE GRUPLARININ GELİŞME-KORUMA KURGULARININ ÖZ DEĞERLENDİRMESİ

Araştırma gruplarından üst ölçekli planları, kendi çalışma konularındaki temel ilkeler ve sorun alanları kapsamında değerlendirmeleri istenmiştir. Bu kapsamda, aşağıdaki ana başlıklar altında üst ölçekli projeler araştırma gruplarının değerlendirilmiştir:

- Afet riskleri ile afet duyarlı tasarım ve planlama ilkelerinin ne ölçüde dikkate alındığı;
- Kentin tarihsel mekan oluşumuna ve tarihi dokuya yaklaşımlarının ne düzeyde olduğu, bölgesel ölçekte tarihsel kaynaklara ve kültürel değerlere ne şekilde yaklaştığı;
- Nüfus ve toplumsal yapı dinamikleri açısından ne tür bir değişim öngördükleri, sektörlerdeki gelişme hedeflerinin işgücü dinamikleri açısından olası sonuçları;
- Projelerin öngördükleri mülkiyet yapı değişikliğinin olası sonuçları ve yaratabileceği problem alanları;
- Jeolojik ve jeomorfolojik verileri ne şekilde değerlendirdikleri, toprak karakteri açısından verimli alanlara yaklaşımlarının ne olduğu, bu veriler açısından uygun yer seçim öngörüp öngörmedikleri;
- Ekolojik sistemlerin korunması, sürdürülebilir planlama ve tasarım ilkeleri açısından, önerilerin kirlilik riski taşıyıp taşımadığı, çevre sorunlarının giderilmesine yönelik ne tür çözümler getirdikleri, gelişme hedeflerinin olası çevresel etkilerinin neler olabileceği;
- Hizmet sektörü açısından olası sonuçlarının neler olabileceği ve ne tür bir değişiklik öngördükleri, hizmet sektörünün mevcut olanaklarını ve verili koşullarını ne şekilde değerlendirdikleri;
- Alternatif enerji potansiyellerini ne şekilde

değerlendirdikleri, Gelibolu kenti ve çevre yerleşmelerin gelişme yön ve büyüklüklerinin belirlenmesinde, alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanma ölçütünü ne ölçüde temel aldıkları;

- Altyapı sisteminin oluşturulmasında olası olanakları, kentin gelişme yön ve büyüklüğünün belirlenmesinde alt yapı sistemi verimliliği, etkinliği ve maliyetler ve çevresel etkiler konusuna ne şekilde yaklaştıkları;

Saruca Paşa Türbesi ve Kırım Savaşında ölen Fransızlar için yapılmış **Fransız Şehitliği** yapılar arasında kaybolmaktadır.

Kaos ya da anarşi

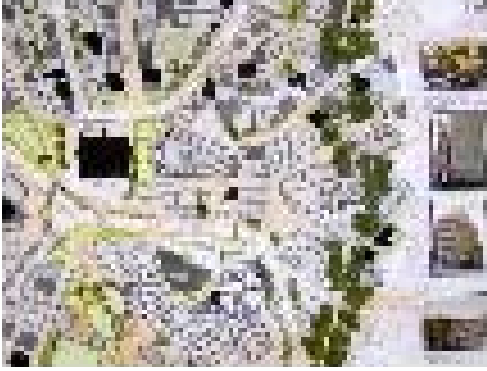
Bu çirkin yapılaşma, tarihi Gelibolu Kalesi, İç Liman ve Höyük karşısında düzensizlik örneği oluşturuyor

YÜRÜNEBİLİR KENT GELİBOLU KIYI BÖLGESİ ve ARDI YAYALAŞTIRMA PROJESİ 1/1000 (İlksen Urgancı) **Temel kavramlar:**

Çevre koruma, erişilebilirlik, iletişim ve bilgi alışverişi, iyileştirme, kentsel hizmetlerin eşit dağılımı, yayalaştırma, konut çevresi, restorasyon, sağlıklaştırma, toplumsal ve kültürel kaynaşma, yenileme, yürünebilirlik.

- Alt bölgede (yarımada) ve ildeki yerleşme kademelenmesi ve sosyal hizmet dağılımları konusundaki sorunlara ne ölçüde çözüm geliştirdikleri;
- İktisadi gelişme düzeyleri, idari örgütlenme ve kamu hizmetlerinin sunumu açısından işlevsel bir yerleşmeler sistemi arayışına girip girmedikleri, temel gelişme öngörülerleriyle tutarlı bir yerleşme sistemi geliştirip geliştirmedikleri;
- Planlama sürecine katkıda bulunabilecek sosyo-ekonomik tarihsel verileri ve özellikleri ne ölçüde değerlendirdikleri;
- Öngörülen gelişmenin, kültürel ve tarihsel mirasın korunması ve geliştirilmesi, yasal çerçeve ve idari örgütlenme açısından olanakları, sorun ve kısıtlamaları.

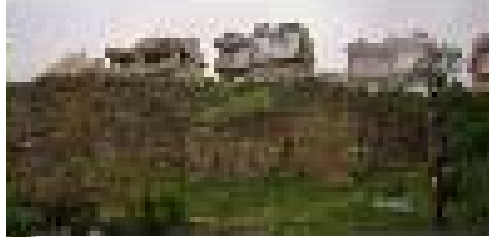
GELİBOLU TARİHİ MERKEZDE İŞLEVSEL ve MEKANSAL DÖNÜŞÜM PROJESİ 1/500
(Melda Tanrıkulu)
(Büyük Cami ve çevresi ayrıntılı görünüm)

GALİTOPYA/İNSANCIL KENT YENİ KONUT ALANI PROJESİ 1/1000 (Serhat Celep)

Temel kavramlar:

Birlikte hareket, birliktelik içinde farklılaşma, birliktelik, deprem duyarlı tasarım, doğaya uyum, etkileşim, farkındalık, farklı kullanımların birlikteliği, iletişim, imece, insancılık, işlevsel dönüşüm, kamusal hizmetlere eşit erişebilirlik, kamusallaştırma, katılım, toplu taşıma sistemi, üretim sunum mekanları, ütopya parkı, yabancılaşma, yürünebilirlik.

GELİBOLU TARİHİ ÇEVRE KORUMA ve CANLANDIRMA PROJESİ 1/1000
(Duygu Toprak)

Temel kavramlar:

Canlandırma, etkileşim, etkileşimin çeşitlenmesi, kamusallaştırma, kentsel iyileştirme, mekansal çeşitlilik, ortak kullanım, tahrip olmuş doğanın restorasyonu, tarih ve kültür parkı, tarihi koruma,

Özgünlükler:Bayraklı Türbe

Düşmana sancağını teslim etmeyen sancaktarın türbesi. Türkiye'nin Türk Bayraklı tek türbesi

Kent kıyısı

Kentin düzenleme bekleyen kıyısı. Kentsel yeşil alan gereksinmesi ve kamusal hizmetler açısından bu alan olanaklar sunmaktadır. Bu dolgu alan kuşkusuz yaratılmamalıydı. Dolgu toprağı olduğu dikkate alınarak afet riskleri açısından bu alanda yapılaşmalardan kaçınılmalıdır.

Feribot İskelesi ve Çevresi

Kente önemli bir giriş kapısından Höyük ve Kale Burcunun görünümü. Bu bölgede yaya ve taşıt trafiği düzenlenmeli, İç Liman çevresinde yayalaştırmaya gidilmelidir.

HAMZAKOY KUZeyBATISI- ÖNERİ İSTASYON BÖLGESİNDE YENİ KENT MERKEZİ ve ARKEOLOJİ ve SANAT YERLEŞKESİ PROJESİ 1/1000

(Sıla Akalp)

Temel kavramlar:

Açık hava müzesi, afet duyarlılığı, arkeoloji ve sanat yerleşkesi, arkeolojinin ve sanatın günlük yaşama katılması, istasyon meydanı, karma kullanımlılık, kent parkı ve meydancıklar, kentsel tarım alanları, öğrenci mahallesi, sanat evleri, ulaşılabilirlik, yaya dolaşımı öncelikli kent merkezi, yaya omurgası.

Tarihi Şengül Hamamı

Tarihi hamam ve tarihi çevreye duyarlı yapılaşma, kıyıya fiziksel ve görsel erişimi sınırlamaktadır. Diğer yandan afet riskleri olan bir bölgede bu tür yapılaşmalardan özellikle kaçınılması gerekirdi. Tarihi hamam ve çevresi kentin önemli bir dinlenme, buluşma ve kültürel etkinlik mekanına dönüştürülebilir.

Olanaklar:

Kültürel çeşitlenme mekanı olarak Müzisyenler Mahallesinde (Yazıcızade Mahallesi) bir buluşma yeri ve köşebaşı bakkalı.

Dereleler ve dere kıyısı Doğanın yeniden kazanılması için düzenlemeler gerekiyor

Namazgah

Tarihi yapı ve çevresi, tarihi yapının özgün çizgilerini bastırmayan bir tasarıma göre düzenlenmeli, aşırı tasarımdan kaçınılmalıdır.